

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	Relacións Interartes	Código	613584122	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	3
Idioma	GalegoPortugués			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Galego-Portugués, Francés e Lingüística			
Coordinación	Martinez Pereiro, Carlos Paulo	Correo electrónico	carlos.pereiro@udc.es	
Profesorado	Martinez Pereiro, Carlos Paulo	Correo electrónico	carlos.pereiro@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>?Estudo e análise crítica da relación entre as diversas artes, así como dos procesos de transitividade e reciprocidade que, entre elas, se producen, nas distintas tendencias epocais dos ámbitos culturais brasileiro, galego e portugués.</p> <p>?Neste curso 2016/2017, os contidos están inseridos, en concreto, na liña temática relativa ás relacións entre LITERATURA E ARTES PLÁSTICAS: «Paradigmas plástico-escriturais na poesía contemporánea do Brasil, Galiza e Portugal (As obras de Paulo Leminski, Uxío Novoneyra e Ana Hatherly)»</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Aplicar a análise e o comentáριο críticos a textos e discursos literarios e non literários, utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.	AM1 AM2 AP1 AI2	BM2 BM3 BP5 BP6 BP7 BI3	CM4 CM5 CM6
Aplicar o coñecemento avanzado da literatura galega e das literaturas portuguesas.	AM1 AM3 AM4 AM6 AM8 AI1 AI3	BI1 BI2	CM1 CM2 CI3
Aplicar os coñecementos adquiridos sobre historia e cultura das comunidades lusófonas e das comunidades galegas no exterior.	AM5 AM9	BP3 BP4	CI1
Identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.	AM7	BP1	CI2

Contidos	
Temas	Subtemas

<p>Paradigmas plástico-escriturais na poesía contemporánea do Brasil, Galiza e Portugal (As obras de Paulo Leminski, Uxío Novoneyra e Ana Hatherly).</p>	<p>[Módulo 0] ? «Olhar» e «ver», verbo-boco-visualidade poética e prácticas contemporáneas interartes.</p> <p>[Módulo 1] ? O Concretismo e a obra de Paulo Leminski.</p> <p>[Módulo 2] ? A visualidade e a xestualidade caligráfica na obra de Uxío Novoneyra.</p> <p>[Módulo 3] ? A Poesía Experimental (PO-EX) e a obra de Ana Hatherly.</p>
--	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Obradoiro	A13 A4 A5 B4 C2	4	5	9
Lecturas	A9 B13 B9	0	15	15
Traballos tutelados	A2 A4 B7 B8 B3 C8	0.25	5.75	6
Recensión bibliográfica	A1 A4 A10 A9 C1	0.25	2.5	2.75
Presentación oral	A13 A14 A9 B9 B2 B10 B3 C6	0.5	3.75	4.25
Proba mixta	A13 A1 A4 A10 A9 C2 C5	2	15	17
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A6 A14 A7 A8 A12 B6 B14 B12 C4 C7 C5 C9	8	10	18
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	<p>Nestas sesións, o conxunto do alumnado realizará actividades de diferente tipoloxía destinadas á consolidación dos contidos presentados nas sesións maxistras, así como das destrezas e das estratexias relacionadas cos obxectivos e contidos da materia.</p> <p>Entre estas actividades poderán contemplarse, alén doutras, a análise de fontes documentais, os comentarios de textos, a resolución de problemas, as prácticas a través de TIC, probas de varia tipoloxía e estudos de casos.</p>
Lecturas	No Paso 8 desta Guía, está a relación de obras que o/a alumno/a debe ler ao longo do curso.
Traballos tutelados	Textos orais, escrito e/ou visuais en que o alumnado analizará, seguindo un roteiro fornecido polo profesor, algunha(s) das obras e/ou textos de lectura obrigatoria.
Recensión bibliográfica	Reseña(s) avaliativa(s) de determinadas aportacións bibliográficas.
Presentación oral	Presentación oral dalgún(s) dos comentarios de textos realizados.
Proba mixta	Proba escrita que combinará actividades de carácter ensaístico con comentario de textos e análise de fontes documentais.
Sesión maxistral	Sesións de traballo en que o profesor explica a contextualización e os elementos necesarios do temario para que o alumnado poda desenvolver o seu traballo posterior.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	<p>Para alén da atención individualizada nas sesións presenciais de diferente tipo, durante as horas de atendimento do profesorado, o/a alumno/a recibirá toda a guía e axuda que precise para a realización dos seus traballos.</p> <p>A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada unha das actividades ao longo do curso e segundo a planificación da materia.</p> <p>O alumnado con dispensa académica deberá entrar en contacto co profesor ao inicio do curso para fixar as actividades e traballos substitutivos da asistencia académica que necesariamente deberá realizar.</p>
---------------------	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Obradoiro	A13 A4 A5 B4 C2	Avaliación das actividades de diferente tipoloxía referidas na metodoloxía. Será avaliada a participación e o traballo en equipo, a capacidade analítica e crítica, e a adecuación aos obxectivos formulados polo profesor para cada actividade tipolóxica.	20
Lecturas	A9 B13 B9	<p>erán de realizarse as leituras obrigatórias por parte do alumnado, sendo avaliadas ao longo do desenvolvemento das aulas.</p> <p>O control destas lecturas será realizado por medio de recensións "ad hoc" e/ou en sesións específicas na sala de aulas, avaliando a capacidade de comprensión e a síntese estruturada das principais ideas contidas nos materiais obxecto da lectura, en relación cos contidos focados e as competencias previstas na materia.</p>	10
Traballos tutelados	A2 A4 B7 B8 B3 C8	<p>Texto(s) orai(s) e/ou escrito(s) en que o alumnado, seguindo un roteiro fornecido polo profesor, analizará algunha(s) da(s) obra(s) de lectura obrigatoria, avaliándose a súa precisión e o seu axeitamento aos contidos e ás competencias previamente formulados.</p> <p>Son obxecto de avaliación a presentación oral do traballo tutelado e da lectura analítica do texto breve seleccionado de acordo co profesorado da materia.</p> <p>Para alón do antes referido e da utilidade das presentacións para os propósitos da materia, será avaliada a calidade lingüística, o dominio do contido, a organización e a secuencia expositiva, a clarezza e precisión nas exposicións, a interacción co auditorio, o uso do tempo dispoñíbel, a utilización dos recursos tecnolóxicos e, cando for o caso, o traballo en equipo.</p>	15
Recensión bibliográfica	A1 A4 A10 A9 C1	Avaliación da adecuación, sustentabilidade e pertinencia dos xuízos emitidos na(s) reseña(s) avaliativa(s) de determinadas aportacións bibliográficas.	5
Presentación oral	A13 A14 A9 B9 B2 B10 B3 C6	<p>Avaliación da capacidade expositiva e da profundidade e adecuación dos contidos expostos na presentación oral dalgún dos comentarios de textos realizados.</p> <p>Para alen do antes referido e da utilidade das presentacións para os propósitos da materia, será avaliada a calidade lingüística, o dominio do contido, a organización e a secuencia expositiva, a clarezza e precisión nas exposicións, a interacción co auditorio, o uso do tempo dispoñíbel, a utilización dos recursos tecnolóxicos e, cando for o caso, o traballo en equipo.</p>	10
Proba mixta	A13 A1 A4 A10 A9 C2 C5	Proba escrita que combinará actividades de carácter ensaístico con comentario de textos e análise de fontes documentais, avaliando tanto a precisión expresiva e contedística, canto o axeitamento do disertado, do comentado ou do analizado ás competencias a adquirir e aos obxectivos a atinxir, previamente formulados para cada unha das tres modalidades polo profesor.	40

Observacións avaliación

Para superar a materia, o alumnado deberá conseguir unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10. Así mesmo, na proba mixta deberá obter como mínimo 4 puntos sobre 10, para poder sumar os restantes elementos avaliados/instrumentos de avaliación.

O alumnado terá que entregar os traballos e actividades no prazo fixado.

O alumnado con matrícula parcial e/ou dispensa académica deberá realizar e entregar as mesmas probas e exercicios que o restante; se non puiden asistir ás titorías, deberá pórse en contacto co profesor a través do correo electrónico.

A cualificación de NON PRESENTADO/A será considerada cando o alumno/a non asistir á proba mixta e/ou cando tiver entregado un número das actividades contempladas inferior ao 50%

Fontes de información

Bibliografía básica	BIBLIOGRAFÍA DE REFERENCIA? AGUILAR, G.: Poesía concreta brasileira: as vanguardas na encruzilhada modernista. Trad. João Bandeira e Marilena Vizentin (EDUSP, São Paulo, 2005).? CASAS, A.: ?Mirar é ir. Introducción a unha poética?, in Casas, A. (ed.): Uxío Novoneyra. Antoloxía Poética (Editorial Galaxia, Vigo, 2010): 11-59.? HATHERLY, A. e MELO e CASTRO, E. M.: Po-Ex ? Textos teóricos da Poesía Experimental portuguesa (Moraes Editores, Lisboa, 1981).? MACEDO, G. (org.): Ana Hatherly: Interfaces do Olhar ? Uma Antologia Crítica / Uma Antologia Poética, Roma Editora, Lisboa, 2004.? MARTÍNEZ PEREIRO, C. P.: A man que caligrafando pensa ? Do plástico-escritural e da manuscrita novoneyriana (Servizo de Publicacións?UDC, A Coruña, 2010).? MORICONI, Í.: A poesía brasileira do século XX (Editora Objetiva, Rio de Janeiro, 2002)? VIEIRA, F. (2007): Oriente ocidente através: a melofanologopaica poesía de Paulo Leminski, Dissertação de Mestrado / Programa de Pós-Graduação em Letras / Centro de Ciências Humanas, Letras e Artes (Universidade Federal da Paraíba, 2007): http://www.cchla.ufpb.br/ppgl/wp-content/uploads/2012/11/images_Francisco.pdf
Bibliografía complementaria	? SELECCIONS ANTOLÓXICAS «AD HOC» da poesía dos tres autores visados: Paulo Leminski, Uxío Novoneyra e Ana Hatherly (a disponibilizar na Plataforma Moodle).MATERIAIS AUDIOVISUAIS? «Paulo Leminski ? Ervilha de fantasia» (Documentário de Wener Schumann, 1985): https://www.youtube.com/watch?v=zkl57-hC3ko ? «Curtametrage: "Cinco Poemas Concretos", 2007»: http://www.youtube.com/watch?v=yC3e7rmSYM4 ? «?Vietnam canto?, lido por Uxío Novoneyra»: https://www.youtube.com/watch?v=cGBHtVirQyQ ? «?rotura? [trecho], de Ana Hatherly, 1979»: https://www.youtube.com/watch?v=eghPc-w85f8 ? «Ana Hatherly ? A mão inteligente» [trailer]» (Documentário de Luís Alves de Matos, 2002).: https://www.youtube.com/watch?v=eghPc-w85f8

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

1) Unha parte do Módulo 0 ("«Olhar» e «ver», verbo-boco-visualidade poética e prácticas contemporáneas interartes") e a totalidade do Módulo 1 ("O Concretismo e a obra de Paulo Leminski") serán impartidos por Alva Martínez Teixeira, Profesora de Literatura e Cultura Brasileiras da Facultade de Letras da Universidade de Lisboa.2) Todas as cuestións non contempladas explicitamente nesta guía ou as eventuais dúbidas en relación co desenvolvemento da materia serán resolvidas polo profesorado no seu horario de atendimento, nas sesións presenciais ou no correo electrónico que figura no lugar correspondente.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías